

Eduskunnan talousvaliokunta
TaV@eduskunta.fi

Asiantuntijalausunto: E 93/2025 vp Valtioneuvoston selvitys: E-kirje komission ehdotuksesta komission päätökseksi Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 106 artiklan 2 kohdan soveltamisesta valtiontukeen tietyille yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja tuottaville yrityksille korvauksena julkisista palveluista (SGEI-päätös)

Talousvaliokunta on pyytänyt liikenne- ja viestintäministeriöltä kirjallista asiantuntijalausuntoa koskien E-kirjetä komission ehdotuksesta komission päätökseksi Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 106 artiklan 2 kohdan soveltamisesta valtiontukeen tietyille yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja tuottaville yrityksille korvauksena julkisista palveluista (SGEI-päätös)

Liikenne- ja viestintäministeriö kiittää lausuntopyynnöstä ja esittää lausuntonaan kunnioittavasti seuraavaa.

Liikenne- ja viestintäministeriö on osallistunut E-kirjeen valmisteluun yhteistyössä työ- ja elinkeinoministeriön kanssa ja tukee kirjeessä esitettyä Suomen kantaa komission ehdotukseen.

Tausta ja Suomen kanta

Komissio antoi 3.10.2025 jäsenvaltioille ehdotuksen komission päätökseksi Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 106 artiklan 2 kohdan soveltamisesta valtiontukeen tietyille yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja tuottaville yrityksille korvauksena julkisista palveluista. Ehdotuksessa esitetään muutettavaksi komission päätöstä (2012/21/EU) Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 106 artiklan 2 kohdan määräysten soveltamisesta tietyille yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja tuottaville yrityksille korvauksena julkisista palveluista myönnettävään valtiontukeen (SGEI-päätös). Samalla komissio avasi muutoksista julkisen kuulemisen.

SGEI-päätös kuuluu komission toimivallassa olevaan EU:n valtiontukiregiimiin. Komission mukaan SGEI on taloudelliseksi toiminnaksi määritelty palvelu (Service of General Economic Interest), jolla saavutetaan sellaisia yleisen edun mukaisia tuloksia, joita ei samoilla ehdoilla tarjottaisi markkinoilla ilman julkista väliintuloa. Jäsenvaltio voi asettaa yrityksille sellaisia julkisia palveluvelvoitteita, joita yritys ei omien taloudellisten etujensa kannalta katsoen ottaisi hoitaakseen tai ei hoitaisi samassa määrin tai samoilla ehdoilla. SGEI-päätös määrittelee ehdot, joiden nojalla

julkisen palvelun velvoite voidaan asettaa yrityksille ja minkäläistä korvausta yritykselle palvelusta maksetaan.

SGEI-päätöksen soveltamisessa jäsenmailla laaja harkintavalta, eikä päätöksen ehdot täyttävästä toimenpiteestä edellytetä komissiolle tehtävää ennakkoilmoitusta. Jäsenvaltiolla on laaja harkintavalta sen määrittellessä julkisen palvelun tehtävää. Julkisen palvelun tehtävän määrittelyn tulee olla välttämätöntä ja oikeasuhtaista todettuun palvelutarpeeseen nähden.

Suomessa SGEI-päätöstä on sovellettu eniten sosiaaliseen asunnontarjontaan (n. 125 MEUR v. 2022 ja n. 336 MEUR v. 2023) sekä lento- ja meriliikenneyhteyksien osalta Saimaan kanavan luotsauksessa (alle 1 MEUR/vuosi vuosina 2022–23). Lisäksi Ahvenanmaa on hyödyntänyt päätöstä lentoreitillä Maarianhamina-Tukholma (19–20 MEUR/vuosi vuosina 22–23)

Komission ehdotuksessa nykyistä päätöstä muutettaisiin siten, että saaria palveleviin yhteyksiin lisättäisiin raja-arvot myös tavaraliikenteen osalta. Jatkossa korvausta voitaisiin myöntää sovellettavan vuosittaisen enimmäismatkustajamäärän (300 000 matkustajaa) lisäksi silloin, kun meriliikenneyhteydet saarille sisältävät enintään 75 000 juoksumetrin verran rahtia.

Toinen liikenteen alaa koskeva muutosehdotus liittyy pienten lentoasemien ja satamien vuosittaisiin enimmäismatkustajamääriin. Voimassa olevan päätöksen keskimääräinen vuosittainen matkustajamäärä on lentoasemien kohdalla rajattu olemaan enintään 200 000 matkustajaa ja satamien kohdalla enintään 300 000 matkustajaa. Komission ehdotuksessa lentoasemien enimmäismatkustajamäärä nostettaisiin 500 000 matkustajaan ja satamien 400 000 matkustajaan

Uutena ehdotuksena komissio esittää keskimääräisen vuosittaisen matkustajamäärän poistamista kokonaan sellaisten satamien osalta, jotka ovat unionin uloimmilla alueilla.

Suomen E-kirjeeseen kirjatussa kannassa Suomi tukee komission keskeistä politiikkatavoitetta, jossa se pyrkii sääntelyn yksinkertaistamiseen ja jäsenmaille koituvan hallinnollisen taakan vähentämiseen käynnissä olevassa valtioneuvoston uudistustyössään. Suomi pitää tärkeänä, että sääntelyn yksinkertaistaminen keskittyy valtioneuvoston selkeytyksiin ja yritysten tasaveroisten toimintaolosuhteiden varmistamiseen, eikä valtioneuvoston myöntöperusteita kevennetä ilman vaikutustenarviota. Suomi katsoo, että hallinnollista taakkaa ei tulisi vähentää tuen avoimuuden ja läpinäkyvyyden kustannuksella. Suomi kiinnittää lisäksi huomiota siihen, että jäsenmaiden yhdenmukainen sääntöjen soveltaminen tulisi taata.

Suomen E-kirjeeseen kirjatussa kannassa todetaan lisäksi lento- ja meriliikennealaa koskevien muutosehdotusten osalta, että komission päätösluonnoksessa rahtimäärää kuvaava mittayksikkö (juoksumetri) vaikeuttaa päätöksestä seuraavien vaikutusten arviointia kotimaisessa markkinassa, koska kyseistä mittayksikköä ei käytetä vakiintuneesti kotimaisessa rahtimäärien tilastoinnissa.

Suomen kannaksi lentokenttiä ja satamia koskevien ehdotettujen muutosten osalta esitetään, että muutokset ovat kannatettavia, vaikkakin niiden tosiasialliset vaikutukset Suomen markkinaan jäävät todennäköisesti pieniksi.

Liikenne- ja viestintäministeriön taustoittavat kannat E-kirjeluonnoksen valmistelun yhteydessä

Ministeriö on valmistelun yhteydessä todennut, että komission ehdotuksesta jää epäselväksi, millainen tosiasiallinen vaikutus juoksumetriperusteisen rajoituksen lisäämisellä on päätöksen

meriliikenneyhteyksiä koskevaan soveltamisalaan. Juoksumetriä ei vakiintuneesti käytetä kotimaisessa rahtimäärien tilastoinnissa, vaan rahtimääriä mitataan tonneissa. Tästä syystä on vaikea arvioida, tulisivatko tietyt Suomen saaria palvelevat meriliikenneyhteydet SGEI-päätöksen soveltamisalan piiriin. Päätöstä soveltavien kotimaisten viranomaisten näkökulmasta olisi selkeämpää, jos päätösluonnokseen sisällytetty 75 000 juoksumetrin rajan sijasta tai sen rinnalla säädettäisiin tonnimääräisestä soveltamisrajoituksesta.

Ehdotuksen mukaisesti päätöksen soveltamisalaa laajennettaisiin lentokenttien ja satamien osalta. Ministeriö on valmistelun yhteydessä todennut, että lentokenttiä ja satamia koskevat SGEI-päätöksen soveltamisalan muutokset ovat kannatettavia. Luonnokseen sisällytetty lentokenttiä koskeva enimmäismatkustajamäärän nostaminen 500 000 matkustajaan saattaisi soveltamisalan piiriin useita kotimaisia lentokenttiä, jotka eivät aikaisemmin ole kuuluneet SGEI-päätöksen soveltamisalan piiriin. Finavian vuoden 2024 tilastojen perusteella ainoastaan Helsinki-Vantaan, Rovaniemen sekä Oulun kentät jäisivät jatkossa SGEI-päätöksen soveltamisalan ulkopuolelle. Satamia koskevilla soveltamisalan muutosehdotuksilla ei olisi vaikutusta SGEI-päätöksen soveltamiseen Suomen satamien osalta.

Suomessa Liikenne- ja viestintävirasto myöntää vuosittain valtionavustuksia Finavia Oyj:n lentoasemaverkoston ulkopuolisten alueellisten lentoasemille ja lentopaikoille. Tuet on myönnetty komission ryhmäpoikkeusasetuksen (EU) 651/2014 nojalla. Tällä hetkellä Finavian verkoston kenttiä ei tueta osana lentokenttätukiohjelmia, eikä lentokenttätukia ole Suomessa myönnetty toistaiseksi muutenkaan SGEI-päätöksen nojalla. Näin ollen ehdotetuilla muutoksilla ei ole katsottu olevan olennaista vaikutusta nykyisiin liikenteen tukiohjelmiin Suomessa.

Liikenne- ja viestintäministeriö toteaa, ettei sillä ole muilta osin huomautettavaa.

Konsta Luukka
Johtava asiantuntija
Konserniosasto, strategia- ja ohjausyksikkö